

เกี่ยวกับครอบครัวในคอมพิวเตอร์

5.2.2 หน่วยนักสำรวจ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยบ้านของเรา หน่วยโรงเรียนของเรา หน่วยธรรมชาติรอบบ้าน และหน่วยสังคมบ้านเรา นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การเรียนในหน่วยเหล่านี้ นักเรียนได้ฝึกการเป็นนักสำรวจ ในการสำรวจบ้านสำรวจโรงเรียน สำรวจสังคมและสำรวจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านผาสุก นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไร บ้านเป็นที่อยู่อาศัย เป็นที่กิน ที่อยู่ เป็นที่พักผ่อนนอนหลับ อ่านหนังสือ ทำการบ้านและเป็นสถานที่เล่นที่อบอุ่น ปลอดภัย โรงเรียนเป็นสถานที่สำหรับการเรียน เป็นที่ที่ได้เล่นกับเพื่อนๆ เป็นที่แข่งขันกีฬาของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองและประชาชน สังคมบ้านผาสุกเป็นสังคมชนบท ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ หาของป่า รับจ้าง ค้าขาย นอกจากนี้ยังมี ครู ตำรวจ ทหาร และพนักงานบริษัท ประเพณีที่สำคัญของบ้านผาสุก ได้แก่ ประเพณีแข่งเรือ สงกรานต์ ลอยกระทง บ้านผาสุกมีสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม ได้แก่ ภูเขา แม่น้ำยม ทุ่งนา ป่าไม้ และพืชนานาชนิด นักเรียนได้เขียนแผนผังของบ้านและโรงเรียน ประดิษฐ์บ้านด้วยวัสดุในท้องถิ่น ได้ใช้กระดาษพับเป็นรูปเรือ และได้ฝึกใช้กล้องถ่ายภาพในการถ่ายภาพสิ่งแวดล้อมของบ้านผาสุกแล้วนำไปเปิดดูในคอมพิวเตอร์

5.2.3 หน่วยพออยู่พอกิน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ย่อย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยอยู่ให้เป็น หน่วยกินให้เป็น หน่วยใช้ให้เป็นและหน่วยเลี้ยงชีพเป็น การเรียนหน่วยการเรียนรู้เหล่านี้ นักเรียนมีความเห็นว่า นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย อยู่บ้านพักอาศัยหรืออยู่ที่โรงเรียนจะต้องทำสถานที่อยู่อาศัยให้สะอาด ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมดี อยู่อย่างประหยัด ได้แก่ ประหยัดเงิน ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ได้เรียนรู้การทำบัญชีภาพการปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อการรับประทานในครอบครัวและนำไปขายของกลุ่มแม่บ้านบ้านผาสุก ได้เรียนรู้ครอบครัวที่อยู่อย่างพอเพียง เรียนรู้การรับประทานอาหารที่สะอาด ถูกหลักอนามัย รับประทานครบทุกหมู่ อาหารปลอดสารพิษ และเป็นอาหารพื้นบ้านหรืออาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้ฝึกทำอาหาร ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การทำงาน การมีนิสัยรักการทำงาน ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ต้องทำงาน ทำหน้าที่ตามบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะผู้ใหญ่ต้องทำงานประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว

5.2.4 นักเรียนทุกคนมีความเห็นว่า ชอบกิจกรรมที่ครูผู้สอน คือ คุณครูสุนันทา ดอกสลิด ให้ทำ ซึ่งมีหลากหลายกิจกรรม ได้แก่ การเรียนรู้ในห้องเรียน การพานักเรียนไปศึกษา สํารวจสถานที่ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การพานักเรียนไปเรียนรู้กับผู้รู้ในหมู่บ้าน การตั้งคำถามให้นักเรียนฝึกคิดหาคําตอบ ให้นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น การเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ การฝึกการใช้คอมพิวเตอร์ ใช้กล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกข้อมูลสภาพสิ่งแวดล้อม บันทึกข้อมูลลงเทป การวาดภาพ การออกแบบ การประดิษฐ์ของเล่น เหตุผลที่ชอบกิจกรรมเหล่านี้ คือ มีความสุขกับการเรียน ได้เรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนจากของจริง สนุก ได้ลงมือทำ ได้เรียนรู้กับเพื่อนๆ ได้ทำอะไรหลายอย่างมากมายและได้รับความรู้

5.2.5 กิจกรรมหรือรูปแบบการเรียนที่นักเรียนอยากให้คุณครูสุนันทา ดอกสลิด จัดให้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมการวาดภาพ การอ่านหนังสือ การพับกระดาษ การปลูกผัก การประดิษฐ์ดอกไม้ การสํารวจหมู่บ้าน การทําน้ำผลไม้ปั่น การออกกำลังกาย การใช้คอมพิวเตอร์ การทําแบบฝึกหัด การไปเรียนรู้ที่วัด การไปศึกษาแม่ข่ายม การไปศึกษาโบราณสถาน และการไปเที่ยวรอบหมู่บ้าน

6. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนวิชาการดำรงชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา

ในการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 16 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อรายวิชาและการจัดการเรียนการสอนวิชาการดำรงชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา ผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ปกครองทุกคนมีความคิดเห็นที่ดีต่อรายวิชาและการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 นักเรียนส่วนใหญ่เคยเล่าเกี่ยวกับการเรียนวิชาการดำรงชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา ให้ผู้ปกครองฟัง โดยนักเรียนมักจะเล่าเกี่ยวกับกิจกรรมที่คุณครูสุนันทา ให้นักเรียนทำ เช่น การฝึกใช้คอมพิวเตอร์ การไปศึกษานอกสถานที่ การไปศึกษาครอบครัวอบอุ่น การไปศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

6.2 ในด้านความคิดเห็นที่มีการสร้างรายวิชาแบบบูรณาการ พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย คือ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งที่

ดีและไม่สามารถออกความคิดเห็นที่มากกว่านี้เพราะมีความรู้ที่น้อย ผู้ปกครองที่ตอบว่าดี โดยมีเหตุผลว่า เด็กคงจะได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ที่ครูได้ผสมผสานวิชาความรู้เข้าด้วยกันและเข้าใจในตัวคุณครูสุนันทา

6.3 ในด้านการสอนของคุณครูสุนันทา ที่จัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การพานักเรียนไปสำรวจสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้าน การตั้งคำถามเพื่อฝึกให้นักเรียนคิด การไปเรียนรู้กับผู้รู้ในหมู่บ้าน การเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ ฝึกการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้กล้องถ่ายรูป การบันทึกข้อมูลด้วยเทป ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่า เป็นสิ่งที่ดีเพราะเด็กจะได้เรียนรู้จากความเป็นจริง ได้ความรู้และประสบการณ์หลายๆ อย่าง หลายๆ แบบ ได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย และเด็กจะได้ฉลาด ได้เรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้เรียนรู้จากของจริง เป็นการจัดให้เด็กได้เรียนรู้จริง

6.4 ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่า เด็กมีความรู้เกี่ยวกับตนเองและครอบครัว เพราะคิดว่าคุณครูสุนันทา สอนดีเพราะสอนนักเรียนที่โรงเรียนนี้มาหลายปีแล้ว และเป็นครูในพื้นที่ ผู้ปกครองบางคนเล่าว่า บางครั้งลูกพูดแสดงความคิดเห็น เสนอแนะพ่อแม่ว่า ไม่อยากให้พ่อแม่พูดจาโต้เถียงหรือทะเลาะกัน บางคนต่อว่าพ่อแม่เวลาที่พ่อแม่มีเรื่องถกเถียงกันเสียงดัง นักเรียนบางคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของตายาย เด็กบางคนแสดงพฤติกรรมต่อต้านพ่อที่ดื่มสุรา บางคนบอกพ่อของตนว่า พ่อห้ามทำให้แม่เครียดเพราะแม่ไม่สบาย เป็นโรคเบาหวาน เป็นต้น

6.5 ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่า เด็กมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องบ้าน โรงเรียน สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผู้ปกครองบางคนเล่าว่า ลูกของตนเคยพูดว่า บ้านของตนเองคับแคบ ไม่มีบริเวณสำหรับวิ่งเล่น เหมือนบ้านเพื่อนบางคนหรือเหมือนสนามโรงเรียน บ้านญาติๆ ก็อยู่ติดชิดใกล้กันมาก เวลาเปิดโทรทัศน์ก็ได้ยินเสียงดังไปถึงกัน ทำให้เสียงรบกวนกัน แต่ก็อยู่อย่างมีความสุขและสนุก เพราะมีเพื่อนเล่นในละแวกเดียวกันหลายคน

6.6 ผู้ปกครองทุกคนมีความเห็นว่า เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการเป็นอยู่อย่างพอเพียง เพราะสังคมบ้านผาศุกเป็นสังคมชนบท อยู่กับธรรมชาติ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ประชาชน ชาวบ้าน มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ประหยัด มีพุทธศาสนาขัดเกลาจิตใจ อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีการปลูกผักปลอดสารพิษ ทำปุ๋ยชีวภาพใช้เพื่อการเพาะปลูก นักเรียนได้

เห็นแบบอย่างการดำรงชีวิตในครอบครัวของตนและเพื่อนบ้าน และยังสามารถเรียนรู้กับครูที่โรงเรียน อีก เด็กหลายคนมีการออมเงินโดยฝากไว้กับสหกรณ์โรงเรียน บางคนออมเงินโดยใส่กระปุก ออมเงินที่บ้าน พอเต็มกระปุกก็นำไปฝากสหกรณ์โรงเรียน และครูจะนำไปฝากธนาคารออมสินให้นักเรียน

6.7 สิ่งที่คุณปกครองมองเห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก ได้แก่ เมื่อเด็กนักเรียนเข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผ่านไป 1 ภาคเรียน เด็กอ่าน เขียนภาษาไทยได้บ้าง ชอบซักถาม ช่วยทำงานบ้านบ้างโดยพ่อแม่ไม่ต้องบอก เช่น ล้างจาน กวาดบ้าน ถูบ้าน รู้สึกได้ว่าเด็กรู้อะไรมากกว่าเดิม มีความรับผิดชอบดี โดยเฉพาะเรื่องการเรียนรู้ เด็กบางคนถ้ามีการบ้านจะใส่ใจทำเองโดยพ่อแม่ไม่ต้องบอกไม่ต้องเตือน ส่วนงานบ้านช่วยทำบ้างเมื่อพ่อแม่บอกให้ทำ พ่อแม่ถามอะไรมักจะตอบแสดงความคิดเห็น ช่างซักช่างถาม ช่างสงสัย มุ่งค้นหาข้อสงสัย เด็กบางคนมีนิสัยรักความสะอาด ทำหน้าที่ล้างจาน ซา กวาดบ้าน ถูบ้านเป็นประจำทุกวันหลังเลิกเรียนโดยที่คุณปกครองไม่ต้องบอก เด็กบางคนจำเก่ง รับผิดชอบการเรียนรู้และช่วยงานพ่อแม่ดีมาก บางคนเป็นเด็กเรียนรู้ช้า สุขภาพไม่ดี เป็นโรคหัวใจ ไม่ค่อยพูด ครอบครัวแตกแยก บางคนชอบเลียนแบบกาทำงานของคุณปกครอง เช่น ตอกตะปู

6.8 สิ่งที่คุณปกครองเสนอแนะให้คุณครูสุรนันทา หรือโรงเรียนบ้านผาสุกปรับปรุงแก้ไข ผู้ปกครองส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีข้อเสนอแนะ เพราะทุกอย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้คืออยู่แล้ว โรงเรียนคุณแลนักเรียนดี คุณครูสุรนันทาก็สอนดี ไม่ต้องปรับปรุงอะไร อย่างไรก็ตามมีผู้ปกครองบางคนเสนอแนะว่า อยากให้ครูกวาดชั้นให้เด็กขยันอ่าน เขียน เรียนหนังสือ อยากให้บังคับเด็กให้มากขึ้น เด็กบางคนอยู่ที่บ้านมีนิสัยคือไม่เชื่อฟังพ่อแม่ บางคนเสนอให้ครูแจ้งผู้ปกครองผ่านเด็กมาด้วยว่ามี การบ้านหรือไม่ในแต่ละวัน บางคนเสนอแนะว่า โรงเรียนควรมีใบเสร็จรับเงินให้ด้วยเมื่อนักเรียน หรือผู้ปกครองจ่ายเงินซื้ออุปกรณ์การเรียนรู้หรือจ่ายค่าอาหารกลางวัน

6.9 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เด็กในปกครองหรือลูกของตนมีความสุขดีในชีวิตประจำวัน สังกัดได้จากการที่เด็กแสดงออก เด็กร่าเริงแจ่มใสดี พุดคุยเก่ง หัวเราะสนุกสนาน บางคนชอบร้องรำทำเพลง การเล่นกับเพื่อนๆ กับญาติพี่น้อง ที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันหลังเลิกเรียนและในวันหยุด ผู้ปกครองรายหนึ่งให้ข้อมูลว่า เด็กของเขามีความสุขระดับหนึ่งที่อาศัยอยู่กับตายาย ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ เพราะพ่อแม่เลิกร้างกันและต่างคนต่างก็ไปมีครอบครัวใหม่ ฐานะก็ยากจน ไม่สามารถที่จะรับผิดชอบลูกได้เลย แต่เด็กก็แสดงออกว่ารักพ่อกับแม่มาก คราใดที่พ่อ

หรือแม่กลับมาเยี่ยม เด็กจะแสดงออกถึงความดีใจ ภาคภูมิใจมาก แต่ก็มีความสุข ความร่าเริงที่มีอยู่กับเด็กช่วงเวลาสั้นๆ หลังจากนั้นเด็กก็กลับมาสู่ภาวะที่ไม่ร่าเริงเท่าที่เด็กวัยนี้ควรจะเป็น นอกจากนี้ยังมีเด็กอีกรายหนึ่งที่พ่อแม่เสียชีวิตไปหมดแล้วด้วยโรคร้าย ขณะนี้เด็กอาศัยอยู่กับป้า โสคติที่ป้าและลุงเขยรักและดูแลเหมือนลูกแต่ก็คงไม่อบอุ่นเท่าพ่อแม่ที่แท้จริงของตนเอง

ข้อวิจารณ์

ในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการของโรงเรียนบ้านผาสุก อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผู้วิจัยเลือกดำเนินการวิจัยร่วมกับโรงเรียนบ้านผาสุก เพราะฝ่ายวิชาการของโรงเรียนได้มาขอคำแนะนำกับผู้วิจัย ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน เนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรที่นำมาใช้ในระยะเวลาแรกของการปฏิรูปการศึกษา ทางโรงเรียนได้นำหลักสูตรของโรงเรียนอื่นมาปรับใช้ ผลการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

1.1 ประมาณต้นปี พ.ศ. 2547 ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนได้ประสานขอคำแนะนำจากผู้วิจัยในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านผาสุก ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำและเสนอแนะ สอบถามความสมัครใจของโรงเรียนในการดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ บุคลากรของโรงเรียนบ้านผาสุกได้แสดงออกซึ่งความยินดีและดีใจที่จะได้ร่วมมือกับผู้วิจัย ในการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ ซึ่งผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนเลือกที่จะบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยผู้บริหารและคณะครูมีวิสัยทัศน์ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสองกลุ่มมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและ ในการทดลองจัดทำหลักสูตรบูรณาการเป็นครั้งแรก ควรเลือกจำนวนกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ต้องมาก จะได้ไม่ยุ่งยากมากนัก และมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้สำเร็จ ทำเพื่อการเรียนรู้ หากดำเนินการแล้วบังเกิดผลดี โอกาสต่อไปก็อาจพิจารณานำกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆมาเชื่อมโยงบูรณาการเพิ่มเติม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสองกลุ่มสาระเข้าด้วยกันในการวิจัยนี้บูรณาการโดยใช้วิชาการเป็นฐานของการบูรณาการ ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดของ นาคยา ปิลันธนานนท์ (2546: 4) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรที่ใช้วิชาการเป็นฐานของการบูรณาการ เป็นรูปแบบหลักสูตรที่หลอมบางกลุ่มสาระเข้าด้วยกัน ตามแต่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จะทำให้เป้าหมาย ทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีความแตกต่างกันไป สามารถตอบสนองผู้เรียนและท้องถิ่นได้การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการครั้งนี้ จึงเริ่มต้นด้วยความสมัครใจและเต็มใจที่จะร่วมมือกันดำเนินการวิจัย ระหว่างผู้วิจัยกับบุคลากรของโรงเรียนบ้านผาสุก ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีมาก

1.2 ในการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างรายวิชา กำหนดสาระการเรียนรู้และเขียนคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยร่วมประชุมกับครูผู้สอน 2 คน ซึ่งรับผิดชอบในการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ผู้วิจัยใช้เวลา 2 วัน ในการประชุมปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยอธิบายยกตัวอย่างและให้ครูผู้สอนดำเนินการ ผู้วิจัยตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณา ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แจ้งให้ครูทราบแล้วร่วมกันปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ผลงานของครูทั้ง 2 คน ในขั้นตอนนี้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่คณะครูเป็นอย่างมาก ที่ผลงานผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผลการดำเนินการทำให้ได้โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการของโรงเรียนบ้านผาสุก ที่เกิดจากการบูรณาการที่ใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนหลัก แล้วนำกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เชื่อมโยงเข้ามา การวางขอบข่ายเนื้อหาและความต่อเนื่องเชื่อมโยงของรายวิชาทำไปตามธรรมชาติวิชาของกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โครงสร้างของหลักสูตรบูรณาการประกอบด้วยรายวิชา 6 รายวิชา พร้อมคำอธิบายรายวิชา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โครงสร้างของหลักสูตรมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน รายวิชาทุกวิชามีเป้าหมาย มีจุดเน้นที่ชัดเจนและมีความหมายกับชีวิตของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Ornstein (1993) ที่กล่าวถึงการคัดเลือกและการจัดเนื้อหาหลักสูตรไว้ว่า ขอบข่ายเนื้อหาที่เรียนในแต่ละระดับชั้น ยึดหลักความกว้างและความลึกของเนื้อหา มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันในแนวนอน เรียงลำดับเนื้อหา ก่อนหลัง การจัดช่วงลำดับในแนวตั้ง ความต่อเนื่องของเนื้อหาในแนวตั้งและความต่อเนื่องระหว่างระดับ ระหว่างชั้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นาคยา ปิลันธนานนท์ (2546: 8) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดทำรายวิชา หัวใจสำคัญอยู่ที่ชื่อรายวิชา เพราะชื่อรายวิชา จะบ่งบอกเป้าหมาย จุดเน้น ขอบเขตของการเรียนรายวิชานั้น ตามที่ผู้สร้างต้องการ ในบริบทที่มีการกระจายอำนาจ

จัดการศึกษาไปในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาต่าง ๆ ความชัดเจนของชื่อรายวิชา ยังเป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อที่จะสื่อความหมายได้ตรงกัน และตรงตามความต้องการของผู้สร้างหลักสูตร

1.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ใช้เวลา 1 วัน โดยผู้วิจัยอธิบายหลักการสร้างหน่วยการเรียนรู้ พร้อมกับยกตัวอย่าง กล่าวคือหน่วยการเรียนรู้สร้างโดยการพิจารณาสกัดคำสำคัญจากสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5 สาระนั้น นำแนวคิดของสาระการเรียนรู้มาวางเป็นหน่วยการเรียนรู้แล้วปรับแต่งภาษา ให้ได้หน่วยการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีความหมายและบ่งบอกแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อครูเข้าใจแล้วให้ครูดำเนินการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง เสนอให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา นำมาร่วมกันปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์ ในขั้นตอนการสร้างหน่วยการเรียนรู้นี้ ครูแสดงความเห็นว่า เป็นขั้นตอนที่รู้สึกว่ายาก ครูต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระการเรียนรู้และสาระสำคัญของแต่ละเนื้อหา การได้ทำความเข้าใจสาระสำคัญหรือความคิรวบยอดของแต่ละเนื้อหา และลงมือปฏิบัติการ โดยร่วมมือกับผู้วิจัยและมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้วิจัยและครูผู้สอนเกิดการเรียนรู้ในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ หน่วยใหญ่และหน่วยเรียนรู้อย่อย จะมีที่หน่วยการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ว่าจะหลอมรวมเรื่องใดเข้าด้วยกัน ได้บ้าง เพื่อจัดเป็นหมวดหมู่และนำไปสู่การสร้างหน่วยการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อหน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ผู้วิจัยและครูดีใจและภาคภูมิใจมาก มองเห็นความงดงามของหน่วยการเรียนรู้ที่ดูมีชีวิตชีวา มีความหมายกับผู้เรียนและมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ผลการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ได้หน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วยใหญ่ ประกอบด้วยหน่วยเรียนรู้อย่อย 19 หน่วย เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีความหมายต่อผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมถวิล ธนโสภณ (2545) ที่กล่าวไว้ว่า การสร้างหน่วยการเรียนรู้ ควรสร้างให้สอดคล้องกับจุดเน้นและขอบข่ายของรายวิชา แต่ละหน่วยการเรียนรู้ควรมีลักษณะเกาะเกี่ยวกัน และสอดคล้องกับสาระ มาตรฐานช่วงชั้นและบริบทของชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นาดยา บิลันธนานันท์ (2546: 51-52) ที่กล่าวถึงลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ที่ดีไว้ว่า การสร้างหน่วยการเรียนรู้หนึ่ง ๆ ควรให้ท้าทาย น่าสนใจ สอดคล้องกับประสบการณ์ ชีวิตจริงของผู้เรียน ให้ความรู้สึกว่าหน่วยเรียนรู้นั้นมีชีวิต ผู้เรียนสามารถที่จะเข้าไปสัมผัสจับต้องกับสิ่งที่เรียนรู้นั้นได้ สามารถนำความรู้จากหน่วยเรียนรู้นี้ไปใช้ได้ทันที เรียนแล้วสนุก หน่วยการเรียนรู้ควรเอื้อให้เกิดการวางแผนการเรียนที่เป็นบูรณาการ

หน่วยการเรียนหนึ่ง ๆ อาจประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ หลายหัวข้อ ย่อย ๆ ลงไปได้ การสร้างหน่วยการเรียนในรายวิชาหนึ่ง ๆ ควรมีการวางแผนเป็นอย่างดี ทั้งการวางแผนตลอดรายวิชาและการวางแผนในหน่วยการเรียนหนึ่ง ๆ

1.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียน ผู้วิจัยประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ใช้เวลา 3 วัน โดยผู้วิจัยอธิบายหลักการออกแบบหน่วยการเรียน สาธิตการออกแบบหน่วยการเรียน กล่าวคือ การออกแบบหน่วยการเรียนดำเนินการโดยให้ครูพิจารณาว่าในการจัดการเรียนการสอนแต่ละหน่วยการเรียน ครูมีเป้าหมายอะไร ครูต้องการให้เกิดผลอะไรกับผู้เรียน เมื่อครูมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแล้วครูก็แสวงหาความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายนั้นมาใช้เป็นกรอบความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนหรือการจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อครูเข้าใจแล้วให้ครูนำหน่วยการเรียน จำนวน 3 หน่วยใหญ่คือหน่วยที่ 1 หน่วยที่ 2 และหน่วยที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนย่อย 10 หน่วย ที่สร้างไว้มาออกแบบ เพื่อนำไปทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ในขั้นนี้ครูและผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นขั้นตอนที่ยากและใช้เวลามาก ในการทำความเข้าใจกับฐานคิดต่าง ๆ เพื่อเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยการเรียน การคิดกิจกรรมการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย ๆ ของฐานคิดต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องที่ยาก บางช่วงผู้วิจัยสังเกตเห็นความเหน็ดเหนื่อยของครูผู้สอนที่คิดกิจกรรมไม่ได้ หรือบางครั้งคิดกิจกรรมเสร็จแล้วแต่ผู้วิจัยให้ข้อสังเกตว่ากิจกรรมไม่สอดคล้องกับฐานคิด และยังคงต้องคิดกิจกรรมให้เชื่อมโยงบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เข้าด้วยกันด้วย ผู้วิจัยพยายามพูดคุยอธิบายให้ครูเห็นความสำคัญและคุณค่าของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ด้วยฐานคิดต่าง ๆ อย่างหลากหลาย รวมทั้งให้กำลังใจ ทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ไม่ขาดตอน ผู้วิจัยนำผลงานการออกแบบหน่วยการเรียนรู้เสนอให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาประมาณ 4 ครั้ง ทุกครั้งผู้วิจัยนำผลการพิจารณามาแจ้งให้ครูทราบเพื่อรับทราบประเด็นที่คณะกรรมการที่ปรึกษาให้คำชมเชย และประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ทั้งครูและผู้วิจัยรู้สึกดีใจ ภาคภูมิใจมากและเป็นกำลังใจอย่างดีในการทำงานวิจัย ประเด็นที่กรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะให้ปรับปรุงก็ไม่รู้สึกท้อถอย แต่กลายเป็นความท้าทายที่ผู้วิจัยและครูจะร่วมกันคิดร่วมกันทำ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ จนกระทั่งได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการดำรงชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา ที่มีความสมบูรณ์ทั้ง 10 หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนใช้ฐานคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนแตกต่างกัน แต่ละหน่วยการเรียนจึงมีความหลากหลายในกิจกรรม แผนการเรียนรู้ มีทิศทาง มีเป้าหมายของ

การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ นาดยา ปีลันธนานนท์ (2546: 63) ที่กล่าวไว้ว่า การกำหนดฐานความคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จะทำให้ครูหรือผู้ออกแบบมีความรอบคอบ มีทิศทางชัดเจน ไม่เลื่อนลอยสะเปะสะปะ ถ้ารู้จักเลือก ตัดสินใจ หรือ กำหนดไว้ก่อน ว่าหน่วยการเรียนนี้จะใช้อะไรเป็นฐานความคิด ในการออกแบบหน่วยการเรียนนี้ จากนั้นจึงค่อยนำไปเขียนรายละเอียดเป็นแผนการสอน ทำให้แผนการสอนนั้นมีคุณภาพยิ่งขึ้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ทั้งครูและผู้วิจัยได้เกิดการเรียนรู้อย่างมาก เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นจากการได้ปฏิบัติ โดยมีผู้เชี่ยวชาญคือ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ ครู กล่าวว่า “...พีดีใจมากที่ได้เรียนรู้ในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ หรือ การทำแผนการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ไปจากรูปแบบที่เคยทำ แม้ว่าส่วนประกอบต่างๆ ของแผนการเรียนจะไม่ต่างกันนัก แต่ที่มาของแผน วิธีคิด เป้าหมายและโดยเฉพาะรูปร่างหน้าตาของแผน มันแปลกใหม่ ดูแผน 1 แผ่น ได้มองเห็นภาพรวมทั้งหน่วยการเรียนเลย ประทับใจมาก ดีใจจริง ๆ ...”

กล่าวได้ว่า แผนการเรียนรู้หรือแผนการสอนในงานวิจัยนี้ทุกแผน มีกรอบความคิดหรือ ฐานความคิดในการออกแบบทุกหน่วยการเรียนรู้และมีเป้าหมายชัดเจนว่า หน่วยการเรียนรู้ใดมีเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางใด แตกต่างไปจากแผนการเรียนรู้เดิมๆ ที่ครูเคยทำ กล่าวคือ ทุกแผนการเรียนเขียนโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มีกรอบความคิด เขียนไปตามความรู้สึกของครูและทุกแผนจะเขียนไปในแนวทางเดียวกัน ไม่มีความหลากหลาย

2. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้

2.1 โรงเรียนบ้านผาสุกเป็นโรงเรียนขนาดกลางที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำยมซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญสายหนึ่งของประเทศ นอกจากนี้ยังมีทุ่งนา ป่าเขา พืชพันธุ์นานาชนิด มีร่องรอยโบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด สถานีนามัย มีประเพณีวัฒนธรรม มีแหล่งเรียนรู้หลายอย่างทั้งจากธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่คนในชุมชนสร้างขึ้น คณะครูในโรงเรียน มีความสามัคคีกลมเกลียว มีอุดมการณ์ในวิชาชีพครู มีครู 2 คนที่เป็นคนในหมู่บ้านผาสุก โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันดีมาก โรงเรียนมีชมรมศิษย์เก่าที่จัดกิจกรรมทอดผ้าป่าสามัคคีทุกปี เพื่อพบปะสังสรรค์ศิษย์เก่าทุกรุ่นและหาเงินไว้ให้โรงเรียนใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีกิจกรรมแข่งขันกีฬาที่ซึ่งประกอบด้วยนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนร่วมกันแข่งขันเป็นต้น นอกจากนี้ในหมู่บ้านยังมีกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรที่ทำปุ๋ย

ชีวภาพ ปลุกผักปลอดสารพิษ ทำนาโดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น ประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านและตำบล เช่น ประเพณีแข่งเรือ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่สืบทอดกันมาเป็นร้อยปี ประเพณีสงกรานต์และประเพณี ลอยกระทง ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนภูมิปัญญาในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีมากสำหรับนักเรียน ดังนั้นในการนำหลักสูตรแบบบูรณาการ วิชา การดำรงชีวิตในสังคม : บ้านผาสุกของเรา ไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สภาพของชุมชนหมู่บ้านซึ่งเอื้ออำนวยอย่างมากในการเป็นสื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของ สุภาพร แพรวพณิต (2543: 1-2) ที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนแบบบูรณาการประการหนึ่ง ได้แก่ การบูรณาการสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2.2 ผลการเรียนรู้วิชาการดำรงชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.64 จากการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์แบบ Rubric 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 4, 3, 2, 1 และ 0 ซึ่งครูมีความพอใจกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีความเห็นว่าในการทดลองนำหลักสูตรแบบบูรณาการไปสู่การเรียนการสอนครั้งแรกได้ผลในระดับดี ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว ในปีต่อไปจะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และคาดว่าผลการเรียนรู้ของผู้เรียนคงจะดีขึ้นกว่านี้แน่นอน

2.3 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรายวิชาและการเรียนการสอน โดยภาพรวมครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อรายวิชาและการเรียนการสอน ในระดับดีถึงดีมาก เป็นส่วนใหญ่คือ 5 และ 11 ประเด็นมีเพียง 2 ประเด็นเท่านั้นที่ครูมีความพึงพอใจในระดับพอใช้ ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการและการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ในครั้งนี้เป็นเรื่องที่ยากมาก แต่พอผลงานได้แก้ไขปรับปรุงพัฒนาจนสมบูรณ์โดยผ่านการพิจารณาของกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ทำให้ครูดีใจมาก ที่ได้ศึกษาเรียนรู้และลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้วิจัยในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน นับเป็นการสร้างการเรียนรู้และประสบการณ์ที่สำคัญแก่ครูและผู้วิจัย ในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานในหน้าที่ของตนเองและเผยแพร่ขยายผลให้แก่ครู นักศึกษา ผู้บริหาร ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนวิชาการดำรง

ชีวิตในสังคม: บ้านผาสุกของเรา โดยภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่ตั้งแต่ร้อยละ 87.50 ถึงร้อยละ 100 มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีความหลากหลาย เน้นให้นักเรียนได้ร่วมคิด มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้เรียนรู้กับผู้รู้ในชุมชน ได้ไปศึกษาสถานที่จริง ได้ออกแบบ ได้ประดิษฐ์ของกินของใช้ ได้ฝึกใช้คอมพิวเตอร์ ฝึกใช้กล้องถ่ายรูปในการถ่ายรูป สิ่งแวดล้อม ได้บันทึกเสียงของตนเองลงในเทปแล้วเปิดฟัง ได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการเปิดดูรูปของตนเอง และผลงานการถ่ายรูปสิ่งแวดล้อมของตนเองและเพื่อนๆ ฯลฯ ในการสังเกตการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนการร่วมกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ถือได้ว่าในมุมมองของนักเรียน การจัดการเรียนรู้วิชาการดำรงชีวิตในสังคม : บ้านผาสุกของเรา ประสบความสำเร็จเป็นที่พึงพอใจของนักเรียน

2.5 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการเรียนการสอนวิชา การดำรงชีวิต

ในสังคม: บ้านผาสุกของเรา ผู้ปกครองทุกคนไว้วางใจ โรงเรียนบ้านผาสุก เชื่อมั่นในการสอนของคุณครูสุณันทา คอกลัด ดังกล่าวไว้ข้างต้นว่า โรงเรียนบ้านผาสุกโดยภาพรวมมีการบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชนทั่วไป มีความสัมพันธ์อันดียิ่งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือเกื้อกูลในกิจกรรมของกันและกันได้ดีมาก โรงเรียนบ้านผาสุกมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของประชาชน ดังนั้นในการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรายวิชาและการเรียนการสอน ผู้ปกครองซึ่งมีความรู้น้อยจึงไม่แสดงความคิดเห็นอะไรมากนักเพียงแต่ชื่นชมและมั่นใจว่าสิ่งที่โรงเรียนบ้านผาสุกและคุณครูสุณันทาจัดให้แก่เด็กนักเรียนย่อมเป็นสิ่งที่ดีแน่นอน คุณครูสุณันทา สอนมาหลายสิบปี ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นลูกศิษย์ของคุณครูสุณันทา ประกอบกับสิ่งที่เด็กแสดงออกที่บ้าน ทั้งการเรียน การทำการบ้าน การเล่นเกม การแสดงความคิดเห็น การช่วยเหลืองานบ้าน ผู้ปกครองสามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมดี ๆ เหล่านั้นเป็นผลงานมาจากการเรียนรู้มาจากโรงเรียน แม้ว่าผู้ปกครองจะไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องหลักสูตร แต่จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ผู้ปกครองพอใจมากกับการสอน การเอาใจใส่ของครูและเชื่อมั่นว่าเด็กมีความรู้ในสิ่งที่คุณครูสอน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครูและผู้วิจัย โดยร่วมกันคิดร่วมกันทำและร่วมรับผลประโยชน์ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจากการนำความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

ไปสู่การปฏิบัติจริงในสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนประถมศึกษา โดยการวางแผนร่วมกันและร่วมกันทำงานตามแผนที่วางไว้ ตั้งแต่การศึกษาวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ การออกแบบหลักสูตร การสร้างรายวิชา การเขียนคำอธิบายรายวิชา การสร้างหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ จนกระทั่งการประเมินผลการใช้หลักสูตร การทำวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้บริหาร คณะครูและผู้วิจัยเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ อุปสรรคและปัญหาในการทำวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การที่ผู้วิจัยยังไม่เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ ทำให้การทำงานปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับครูในบางช่วงล่าช้า เพราะยังขาดความชัดเจนในบางประเด็น จนกระทั่งดำเนินงานเสร็จแล้วส่งผลงานให้กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ จึงเกิดความกระอักกระอ่วนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้น ปัญหาอีกประการหนึ่งได้แก่ บางครั้งครูยังยึดติดกับการคิดกิจกรรมการเรียนการสอนในแนวเดิมๆ เพราะสอนมานานหลายสิบปี ทำให้ได้ข้อคิดว่า ครูมืออาชีพควรมีใจกว้าง เปิดรับแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการทำงานเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นบทเรียนที่ดีของผู้วิจัยที่จะพัฒนาตนเองให้เกิดความชัดเจนและเป็นต้นทุนในการเรียนรู้ ฝึกปรือด้านหลักสูตร การสอนและการวิจัย เพื่อจะได้เผชิญกับสถานการณ์ใหม่ในการทำงานด้านหลักสูตรและการสอนร่วมกับสถานศึกษาอื่นๆ ในโอกาสต่อไป